

Zestaw nr	Nazwisko i imię	Podpis uczestnika	Pieczęć szkoły

Ocena Komisji Szkolnej

Rodzaj pytania	Pytanie opisowe (0–25 pkt)	Zadanie z podstaw ekonomii (0–15 pkt)	Pytania testowe (0–60 pkt)	Razem
Ocena				

■ ■ ■ XXXV OLIMPIADA WIEDZY EKONOMICZNEJ ■ ■ ■

Rok szkolny 2021/2022 Zawody I stopnia (szkolne)

I. Pytanie opisowe o charakterze ogólnym (0–25 pkt) – wybierz **JEDEN** z dwóch podanych niżej tematów:

Temat 1: Rola giełdy papierów wartościowych w finansowaniu działalności gospodarczej

Część teoretyczna (0–15 pkt)

1. Istota giełdy papierów wartościowych
2. Omówienie wybranych instrumentów finansowych stanowiących przedmiot obrotu na giełdach papierów wartościowych
3. Rynek pierwotny a wtórny papierów wartościowych
4. Regulacje prawne dotyczące emisji i obrotu papierami wartościowymi przedsiębiorstw

Część praktyczna (0–10 pkt)

1. Przedsiębiorstwo jako emitent papierów wartościowych
2. Pierwsza oferta publiczna (*Initial Public Offering, IPO*) jako forma pozyskania kapitału własnego przez przedsiębiorstwa
3. Znaczenie rynku wtórnego akcji w działalności przedsiębiorstwa
4. Rola giełdy w pozyskaniu kapitału obcego dla przedsiębiorstwa – obligacje korporacyjne
5. Omówienie pozafinansowych korzyści i zagrożeń wynikających z finansowania działalności przedsiębiorstwa na rynku kapitałowym
6. Giełda papierów wartościowych a alternatywne źródła finansowania działalności gospodarczej
7. Podsumowanie analizy szans i zagrożeń wynikających z finansowania działalności przedsiębiorstwa w oparciu giełdę papierów wartościowych

Temat 2: Znaczenie rynku kapitałowego dla gospodarstw domowych

Część teoretyczna (0–15 pkt)

1. Charakterystyka rynku kapitałowego
2. Omówienie wybranych instrumentów finansowych stanowiących przedmiot obrotu na rynku kapitałowym
3. Funkcje rynku kapitałowego w gospodarce
4. Istota gospodarstwa domowego
5. Anglosaski a kontynentalny model systemu finansowego

Część praktyczna (0–10 pkt)

1. Rynek kapitałowy jako miejsce alokacji oszczędności gospodarstw domowych
2. Formy inwestowania oferowane gospodarstwom domowym
3. Inwestorzy indywidualni i ich rola na rynku kapitałowym
4. Instytucje zbiorowego inwestowania – zalety i wady
5. Pojęcie zysku i straty kapitałowej gospodarstwa domowego
6. Znaczenie rynku kapitałowego dla funkcjonowania systemów zabezpieczenia emerytalnego
7. Prawna ochrona gospodarstw domowych na rynku kapitałowym

II. Zadanie z podstaw ekonomii (0–15 pkt)

W pewnym państwie na rynku produkcji energii elektrycznej funkcjonuje monopol. Krzywa popytu na energię elektryczną jest opisana równaniem $p = -q + 42$, a krzywa kosztu całkowitego monopolisty to $TC = 0,5q^2 + 6q + 20$, gdzie: q – ilość GWh (gigawatogodzin); p – cena 1 GWh w tys. zł; TC – wielkość kosztów całkowitych w tys. zł. Monopolista nie różnicuje ceny.

a) Czy krzywa kosztu całkowitego monopolisty dotyczy krótkiego czy długiego okresu? Odpowiedź uzasadnij. (1 pkt)

Występujące w równaniu krzywej koszty stałe wskazują na jej krótkookresowy charakter.

b) Przy jakiej wielkości produkcji monopolista maksymalizuje swój zysk całkowity? (2 pkt)

Wyprowadzenie równania MR i MC (1 pkt)

Równanie MR: $MR = -2q + 42$; równanie MC: $MC = q + 6$

$MC = MR$; $-2q + 42 = q + 6$; $q = 12$ (1 pkt)

c) Oblicz wielkość zysku całkowitego monopolisty (3 pkt)

Cena rynkowa dla q maksymalizującego zysk całkowity: $p = -q + 42$; $p = -12 + 42$; $p = 30$ (1 pkt)

Krzywa ATC: $ATC = 0,5q + 6 + (20/q)$

Wartość ATC dla q maksymalizującego zysk całkowity:

$ATC = 13,67$ (1 pkt)

$(30 - 13,67) \times 12 = 195,96$ (1 pkt)

lub

$TR - TC = Z$, stąd $12 \times 30 - (72 + 72 + 20) = 196$

d) Wyjaśnij, czym jest i z czego wynika strata społeczna będąca konsekwencją funkcjonowania monopolu (2 pkt)? Oblicz, ile ona wynosi w analizowanym przykładzie. (3 pkt)

Strata społeczna wynikająca z funkcjonowania monopolu jest to ubytek nadwyżki całkowitej w porównaniu do sytuacji, gdy dana branża jest wolnokonkurencyjna. (1 pkt)

Wynika ona z faktu, że ilość dobra produkowanego przez monopolistę jest mniejsza od społecznie efektywnej. (1 pkt)

lub

Wynika ona z faktu, że ustalenie przez monopolistę ceny na poziomie wyższym od kosztu krańcowego skutkuje rezygnacją z nabycia danego dobra przez tę część konsumentów, dla których jego wartość jest wyższa od kosztu krańcowego, ale niższa od ceny monopolowej. Jest to sytuacja nieefektywna społecznie. (1 pkt)

Zbędna strata społeczna = $0,5 \times (p_{\text{monopolowa}} - \text{koszt krańcowy}_{q=12}) \times (q_{MC=D} - q)$

$q + 6 = -q + 42$; $q = 18$

Zbędna strata społeczna = $0,5 \times (30 - 18) \times (18 - 12) = 36$

e) Główną przyczyną powstawania monopolu są bariery wejścia. Wskaż cztery źródła tych barier. (4 pkt)

Monopolizacja zasobów – dostęp do kluczowego zasobu jest ograniczony do jednego przedsiębiorstwa.

Monopole państwowe (w tym prawa patentowe i prawa autorskie) – powstają w wyniku regulacji prawnych, w ramach których państwo przyznaje jednemu podmiotowi wyłączne prawo do sprzedaży określonego dobra lub świadczenia usługi.

Monopole naturalne – sytuacja, w której koszty produkcji są mniejsze, jeżeli całe zapotrzebowanie realizuje jedno przedsiębiorstwo, a nie wielu producentów.

Wzrost zewnętrzny – sytuacja, w której przedsiębiorstwo jest w stanie przejąć kontrolę nad pozostałymi podmiotami na rynku, a tym samym zwiększyć swoje rozmiary.

Przewaga technologiczna

Bariera kapitałowa

III. Pytania testowe – w każdym pytaniu zaznacz **[X]** przy prawidłowej odpowiedzi. Za każdą prawidłową odpowiedź na pytanie testowe otrzymujesz 2 pkt. Każda zmiana odpowiedzi w pytaniach testowych traktowana jest jako odpowiedź błędna. Odpowiedzi zaznaczone ołówkiem nie są punktowane. (0–60 pkt)

1. Które stwierdzenie dotyczące użyteczności całkowitej jest prawdziwe?

- określa ona przyrost użyteczności będący konsekwencją skonsumowania dodatkowej jednostki produktu
- jest to zadowolenie płynące ze skonsumowania określonej ilości produktu
- zgodnie z teorią wyboru konsumenta użyteczność całkowita zawsze maleje wraz ze wzrostem ilości konsumowanych dóbr
- wartość użyteczności całkowitej danego konsumenta jest równa nachyleniu jego krzywej obojętności

2. W hipotetycznej gospodarce produkowane są wyłącznie kapelusze. W roku 2020 r. producent działający w tej gospodarce wyprodukował kapelusze o wartości 10000 zł, z czego 4/5 sprzedał gospodarstwu domowemu, a 1/4 stanowiła jego zapasy. Które stwierdzenie jest prawdziwe?

- wydatki na dobra pośrednie wyniosły 2000 zł
- dochód czynników wytwórczych w gospodarce wyniósł 8000 zł
- wydatki na dobra finalne wyniosły 1200 zł
- wartość PKB wyniosła 10000 zł

3. Przedsiębiorstwo działające na rynku konkurencji monopolistycznej sprzedaje 100 jednostek dobra X. Które równanie pozwoli prawidłowo oszacować zysk całkowity tego przedsiębiorstwa przy danym poziomie produkcji (gdzie: Z – zysk całkowity; AVC – przeciętny koszt zmienny; MR – utarg krańcowy; AVC – przeciętny koszt zmienny; MC – koszt krańcowy; AFC – przeciętny koszt stały; ATC – przeciętny koszt całkowity; P – cena jednostkowa)?

- $Z = 100(P - AVC - AFC)$
- $Z = 100MR - ATC$
- $Z = 100P - (AVC + AFC)$
- $Z = 100(MR - MC)$

4. W krótkim okresie na rynku doskonale konkurencyjnym funkcjonuje 2000 przedsiębiorstw. W przypadku każdego z nich krzywa podaży przyjmuje postać: $p = 1000q_n + 100$ (gdzie: p – cena w zł za sztukę; q_n – ilość produkowana przez pojedyncze przedsiębiorstwo; q – ilość produkowana przez całą branżę). Które równanie przedstawia krzywą podaży całej branży?

- $p = 0,5q + 100$
- $p = 0,5q + 0,05$
- $p = 2000q + 100$
- $p = 1000q + 100$

5. W przypadku doskonałej konkurencji, braku ograniczeń w dostępie do zasobów oraz przy jednakowych krzywych kosztów całkowitych poszczególnych przedsiębiorstw krzywa długookresowej podaży rynku (gałęzi) jest:

- rosnąca
- malejąca
- pionowa
- pozioma

6. W autarkii bez udziału państwa gospodarstwa domowe przeznaczają 0,75 dodatkowego dochodu na konsumpcję. Ile wynosi mnożnik inwestycyjny?

- 0,25
- 0,75
- 1,33
- 4,00

7. Tomek przez 20 lat pracował w kopalni węgla kamiennego jako górnik. Ze względu na politykę proekologiczną rządu kopalnia została zlikwidowana, a Tomek w wieku 50 lat stał się bezrobotny. Jest to bezrobocie:

- naturalne
- frykcyjne
- strukturalne
- keynesowskie

8. Stopa bezrobocia w Polsce w lipcu 2021 r. wyniosła 6% wobec 6,2% w czerwcu 2021 r. Oznacza to, że zmniejszyła się ona o:

- 0,02 punktu procentowego
- 2 punkty bazowe
- 0,2 punktu procentowego
- 200 punktów bazowych

9. Krzywa kosztu całkowitego w przedsiębiorstwie jest opisana równaniem $TC = 0,5q^2 + 200q + 100$. Ile wynosi przeciętny koszt stały, jeżeli $q = 50$?

- 2
- 202
- 100
- 10100

10. Autarkię opisują następujące równania: $Y = 1200$; $C = 1000$; $I = 200$ (gdzie: Y – produkt krajowy brutto, C – konsumpcja; I – inwestycje). Ile wynoszą oszczędności w tej gospodarce?

- 200
- 800
- 1000
- 2400

11. Która z opisanych sytuacji najbardziej sprzyja redukcji zadłużenia państwa?

- silny spadek poziomu cen w gospodarce
- inflacja faktyczna wyższa od oczekiwanej
- recesja gospodarcza w kraju
- wysoki deficyt strukturalny sektora finansów publicznych

12. Monopol naturalny to sytuacja, w której dobro:

- stanowi przedmiot rywalizacji i może podlegać zastrzeżeniu dostępu
- może podlegać zastrzeżeniu dostępu, ale nie stanowi przedmiotu rywalizacji
- stanowi przedmiot rywalizacji, ale nie może podlegać zastrzeżeniu dostępu
- nie stanowi przedmiotu rywalizacji i nie może podlegać zastrzeżeniu dostępu

13. Koszty zmieniania jądłospisów związane są z występowaniem zjawiska:

- deflacji długu
- negatywnej selekcji
- aprecjacji waluty krajowej
- inflacji

14. Za prowadzenie polityki pieniężnej w Polsce odpowiada:

- Sejm
- Rada Ministrów
- Rada Polityki Pieniężnej
- Bank Gospodarstwa Krajowego

15. Które stwierdzenie dotyczące wskaźnika ROE jest prawdziwe?

- nie przyjmuje on wartości ujemnych
- im niższa jest jego wartość, tym dana spółka ma lepszą kondycję finansową
- wyraża on wielkość zysku netto przypadającą na jednostkę kapitału własnego
- wyraża on wielkość kapitału własnego przypadającą na jednostkę zysku netto

16. Krzywa podaży biletów kolejowych pierwotnie była opisana równaniem $p = q + 10$ (gdzie: p – cena w zł za sztukę; q – ilość w sztukach). Wskutek działań państwa uległa ona zmianie i obecnie jest opisana równaniem $p = q + 6$. Jakie działanie państwa mogło spowodować taką zmianę?

- wprowadzenie subwencji dla przewoźników kolejowych w wysokości 4 zł na bilet
- wprowadzenie ceny maksymalnej biletu kolejowego na poziomie 6 zł
- obłożenie przewoźników kolejowych podatkiem w wysokości 4 zł od biletu
- obłożenie przewoźników kolejowych podatkiem w wysokości 6 zł od biletu

17. Do pasywów przedsiębiorstwa zaliczamy:

- rozliczenia międzyokresowe kosztów czynne
- środki trwałe
- obligacje skarbowe
- rezerwy na zobowiązania

18. Które stwierdzenie dotyczące *splitu* akcji jest prawdziwe?

- jego rezultatem jest zwiększenie wartości nominalnej akcji będących w obrocie
- jego rezultatem jest zwiększenie kapitału własnego spółki
- powoduje on zmniejszenie liczby akcji znajdujących się w obrocie
- jednym z motywów jego zastosowania jest uzyskanie większej płynności obrotu akcjami na giełdzie

19. Które stwierdzenie dotyczące asymetrii informacji jest prawdziwe?

- nigdy nie powoduje negatywnej selekcji na rynku
- może skutkować wystąpieniem zjawiska pokusy nadużycia
- jest podstawowym założeniem hipotezy efektywności informacyjnej rynków finansowych
- występuje ona na rynku konkurencji doskonałej

20. Długookresowa krzywa Phillipsa jest:

- parabolą
- linią pionową
- linią poziomą
- krzywą rosnącą

21. Które stwierdzenie dotyczące elastyczności dochodowej popytu jest prawdziwe?

- dla dóbr normalnych, im mniejsza skala przesunięcia krzywej popytu w prawo spowodowana wzrostem dochodu o 1%, tym mniejsza jest elastyczność dochodowa popytu
- w przypadku dóbr niższego rzędu elastyczność dochodowa popytu jest większa od 1
- dobra Veblena cechuje ujemna elastyczność dochodowa popytu
- jest to stosunek względnej zmiany dochodu do względnej zmiany wielkości zapotrzebowania na dobro

22. Pozycją, która występuje zarówno w bilansie, jak i rachunku zysków i strat, jest:

- podatek dochodowy
- środki trwałe w budowie
- zysk (strata) brutto
- zysk (strata) netto

23. Luka popytowa to względna różnica między:

- realnym a nominalnym PKB (odniesiona do poziomu nominalnego PKB)
- nominalnym a realnym PKB (odniesiona do poziomu realnego PKB)
- rzeczywistym a potencjalnym PKB (odniesiona do poziomu potencjalnego PKB)
- naturalnym a potencjalnym PKB (odniesiona do poziomu potencjalnego PKB)

24. Indeks giełdowym nie jest:

- Dow Jones Industrial Average
- S&P 500
- Catalyst
- FTSE 100

25. Autorem teorii portfela wielu spółek jest:

- R. Merton
- H. Markowitz
- F. Modigliani
- W.F. Sharpe

26. W ramach której z wymienionych analiz menadżerowie dokonują rozróżnienia na wewnętrzne mocne i słabe strony, a także zewnętrzne szanse i zagrożenia?

- czterech wymiarów Portera
- macierzy BCG
- analizy typu SWOT
- analizy ABC

27. Planowanie i podejmowanie decyzji, organizowanie, kontrolowanie i przewodzenie (kierowanie ludźmi) to:

- podstawowe funkcje zarządzania
- etapy procesu twórczej destrukcji
- etapy metody delfickiej
- podstawowe funkcje marketingu

28. Czwartą rewolucję przemysłową charakteryzuje:

- znaczące ograniczenie ekonomii współdzielenia
- przyspieszenie procesu cyfryzacji gospodarki
- odejście od pieniądza fiducyjnego
- powstanie instrumentów pochodnych

29. Na najniższym stopniu w hierarchii potrzeb A. Maslow umieścić:

- potrzebę bezpieczeństwa
- potrzeby fizjologiczne
- potrzebę samorealizacji
- potrzebę szacunku

30. Która z odpowiedzi przedstawia tzw. wielką piątą cech osobowości?

- ugodowość, sumienność, negatywna emocjonalność, ekstrawersja, otwartość
- ugodowość, makiawelizm, negatywna emocjonalność, ekstrawersja, otwartość
- autorytaryzm, makiawelizm, negatywna emocjonalność, ekstrawersja, poczucie własnej wartości
- skłonność do ryzyka, makiawelizm, negatywna emocjonalność, ekstrawersja, otwartość